

Metodický návod – komunitní/obecní kompostárna

Postup při projektování a zřizování kompostárny jako zařízení pro prevenci vzniku odpadů dle § 10a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech ve znění pozdějších předpisů

červen 2012

ODBOR ODPADŮ MŽP

Identifikace zpracovatele:

Název firmy : VIA ALTA a.s.

Zastoupený : Ing. Jakubem Johnem

Sídlo : Okružní 963, 674 01 Třebíč

IČ : 26906741

DIČ : CZ26906741

Tel., fax : 568 846 601 / 568 420 905

E-mail : jalovecky@via-alta.cz

Řešitelský tým : Ing. Jiří Jalovecký, Ph.D.
 Ing. Petr Doležal
 Jakub Matějka
 Jiří Špeta

Korekce, připomínky: doc. Ing. Zdeněk Matějka, DrSc.
 Ing. Miroslav Florián
 Ing. Alžběta Škodová
 Ing. Květuše Hejátková
 Ing. Michaela Budňáková
 Ing. Dagmar Sirotková
 MUDr. Magdalena Zimová, CSc.
 Ing. Ladislava Matějů
 Ing. Jana Hellemannová
 Ing. Dagmar Vološinová
 Ing. Jaromír Manhart
 Mgr. Štěpán Jakl
 Ing. Kamila Součková
 Krajské úřady ČR

OBSAH

1. Odůvodnění vydání materiálu	4
2. Platnost a účinnost	5
3. Pojmy.....	6
4. Seznam použitých zkratk.....	8
5. Legislativní východiska, popis problematiky	9
6. Typy komunitních/obecních kompostáren dle kapacity a způsobu provozování	11
7. Výběr vhodného umístění komunitní/obecní kompostárny – stavební a územně plánovací hlediska, pohled stavebního úřadu a potřebná povolení, opatření	12
8. Potřebná povolení z hlediska vlivů na životní prostředí – od schvalovacích a dotčených orgánů ochrany ZPF, vody, ovzduší apod., potřebná povolení, stanoviska, opatření.....	16
9. Zajištění procesu kompostování na komunitní kompostárně z hlediska správného průběhu procesu, kvality výstupu a vlivů na životní prostředí	18
a) Volba technologie	18
b) Volba kapacity provozu a výroby	19
c) Popis průběhu procesu.....	19
d) Řešení nakládání s odpady	20
e) Řešení ochrany ovzduší	20
f) Řešení ochrany stavby před vniknutím nepovolaných osob.....	20
g) Personální zajištění provozu kompostárny	21
h) Dokumentace provozu komunitní kompostárny.....	21
10. Možnosti využití výstupu komunitního/obecního kompostování	22
11. Příklady častých chyb a nejasností	24
12. Použitá literatura a související právní předpisy	25
Příloha č. 1: Přesné znění §10a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech.....	27
Příloha č. 2: Vzor obecně závazné vyhlášky obce, kterou se stanoví systém komunitního kompostování a způsob využití zeleného kompostu k údržbě a obnově veřejné zeleně na území obce	28
Příloha č. 3: Příklady různých typů komunitních kompostáren z praxe.....	29

1. Odůvodnění vydání materiálu

V současné legislativní situaci v oblasti nakládání s bioodpady, kdy zákon o odpadech umožňuje komunitní kompostování jako prevenci vzniku biologicky rozložitelných odpadů v obcích, ale neudává mnoho konkrétních pravidel pro zřízení a provoz takovýchto zařízení, vznikají často nedorozumění a spory při projektování a povolování těchto zařízení ze strany dotčených úřadů, projekčních společností, ale i samotných potenciálních provozovatelů (obcí). **Tento způsob kompostování není nakládáním s odpady, což ho zbavuje celé řady legislativních povinností.**

Důvodem řady nejasností je zřejmě také velká škála velikostí těchto zařízení – od kompostáren pro několik domů nebo zahrádkářskou kolonii, po kompostárny pro města (o kapacitě v řádu tisíců tun zpracovaného materiálu ročně).

Tento materiál se bude zabývat pouze komunitními kompostárnami, které jsou zřizovány podle § 10a zákona o odpadech. Domácí kompostování, ani komunitní kompostování ve smyslu rozšířeného domácího kompostování, tak jak je provozováno v některých západoevropských zemích, tento materiál nemá za úkol řešit.

V § 10a zákona o odpadech se z pohledu zřizování komunitních kompostáren hovoří o tom, že se jedná o prevenci vzniku odpadů, že se stanoví obecně závaznou vyhláškou obce a že musí být provozovány tak, aby nedošlo k narušení složek životního prostředí nad míru stanovenou zvláštními právními předpisy (přesné znění je v příloze č. 1 tohoto materiálu).

Jako rámeček je to v pořádku, při samotném projektování a povolování však dochází k řadě problémů z hlediska: umístění (soulad s územním plánem, využitím území), zabezpečení z hlediska ochrany vod a půdy, povinností z hlediska ochrany ovzduší atd.

Nepochybně jsou v těchto záležitostech velké rozdíly v závislosti na velikosti zařízení a konkrétním plánovaném umístění. Je však vhodné tyto záležitosti alespoň rámcově vyjasnit.

Dalším důvodem potřebnosti tohoto materiálu je velký zájem o kompostování ze strany obcí (očekávané povinnosti řešení BRKO a současná dotační podpora). Řada obcí již má zažádáno nebo žádá o dotace na komunitní kompostování, aniž by měla představu, co obnáší zřízení a provozování takového zařízení. Zároveň příslušné úřady, které mají v kompetenci povolování umístění, stavby nebo kontrolu provozování takového zařízení, nemají praktické zkušenosti, často ani přehled o problematice, aby mohly situaci objektivně posoudit.

Obecně lze doporučit kompostárny s kapacitou zpracování nad 150 t/rok zřizovat jako zařízení dle § 14 zákona o odpadech a kompostárny s kapacitou zpracování do 150 t/rok zřizovat jako malé zařízení dle § 33b zákona o odpadech. V souladu se zněním § 10a lze však zřizovat i komunitní kompostárny, tento materiál usměrňuje jejich zřizování dle kapacity tak, aby byly zřizovány a provozovány s ohledem na životní prostředí a další související oblasti.

Oblast aplikace tohoto metodického návodu je zejména v oblasti doporučení technického a technologického vybavení komunitních kompostáren, postupu při jejich projektování a zřizování.

2. Platnost a účinnost

Tento materiál je platný ode dne zveřejnění na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí ČR (www.mzp.cz), nebo ve Věstníku MŽP.

Platnost tohoto materiálu končí dnem nabytí účinnosti nové legislativy odpadového hospodářství (nový zákon o odpadech a jeho prováděcí předpisy), která bude problematiku kompostování upravovat jinak než nynější platné předpisy. Současný předpoklad je rok 2014.

3. Pojmy

Kompostování - aerobní proces, při němž se činností mikro a makro organismů za přístupu vzduchu přeměňuje využitelný bioodpad na stabilizovaný výstup – kompost.

Zakládka - směs biologicky rozložitelných materiálů založených podle skladby stanovené schváleným provozním řádem kompostárny ve stejném termínu do jedné či více hromad.

Komunitní kompostování - systém sběru a shromažďování rostlinných zbytků z údržby zeleně a zahrad na území obce, jejich úprava a následné zpracování na zelený kompost.

Domácí kompostování - nebo též domovní kompostování, je způsob, kterým si domácnost vyrábí kompost z biologicky rozložitelných zbytků produkovaných v domácnosti a na zahradě.

Malé zařízení – zařízení, které zpracovává biologicky rozložitelné odpady v množství nepřekračujícím pro jednu zakládku 10 t, roční množství zpracovaného biologicky rozložitelného odpadu nesmí přesáhnout 150 t.

Zelený kompost - substrát vzniklý kompostováním rostlinných zbytků.

Veřejná zeleň - parky, lesoparky, sportoviště, dětská hřiště a veřejně přístupné travnaté plochy v intravilánu obce.

Změna v území - změna jeho využití nebo prostorového uspořádání, včetně umístování staveb a jejich změn.

Stavební pozemek - pozemek, jeho část nebo soubor pozemků, vymezený a určený k umístění stavby územním rozhodnutím anebo regulačním plánem.

Plocha - část území tvořená pozemkem nebo souborem pozemků, která je vymezena v politice územního rozvoje, zásadách územního rozvoje nebo územním plánem, popřípadě v územně plánovacích podkladech a s ohledem na stávající nebo požadovaný způsob jejího využití a její význam.

Zastavitelná plocha - plocha vymezená k zastavění v územním plánu nebo zásadách územního rozvoje.

Veřejná infrastruktura - pozemky, stavby, zařízení, a to

1. dopravní infrastruktura, například stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, letišť a s nimi souvisejících zařízení;
2. technická infrastruktura, kterou jsou vedení a stavby a s nimi provozně související zařízení technického vybavení, například vodovody, vodojemy, kanalizace, čistírny odpadních vod, stavby a zařízení pro nakládání s odpady, trafostanice, energetické vedení, komunikační vedení veřejné komunikační sítě a elektronické komunikační zařízení veřejné komunikační sítě, produktovody;
3. občanské vybavení, kterým jsou stavby, zařízení a pozemky sloužící například na vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodiny, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva;
4. veřejné prostranství, zřizované nebo užívané ve veřejném zájmu.

Stavba - veškerá stavební díla, která vznikají stavební nebo montážní technologií, bez zřetele

na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály a konstrukce, na účel využití a dobu trvání. Dočasná stavba je stavba, u které stavební úřad předem omezí dobu jejího trvání. Stavba, která slouží reklamním účelům, je stavba pro reklamu.

Terénní úprava - zemní práce a změny terénu, jimiž se podstatně mění vzhled prostředí nebo odtokové poměry, těžební a jim podobné a s nimi související práce, nejedná-li se o hornickou činnost nebo činnost prováděnou hornickým způsobem, například skladovací a odstavné plochy, násypy, závážky, úpravy pozemků pro zřízení hřišť a sportovišť, těžební práce na povrchu.

4. Seznam použitých zkratek

ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

ZPF – Zemědělský půdní fond

PUPFL – Pozemek určený k plnění funkcí lesa

NP – Národní park

CHKO – Chráněná krajinná oblast

NPR – Národní přírodní rezervace

PE - Polyethylen

TZL – Tuhé znečišťující látky

CO₂ – Oxid uhličitý

ČOV – Čistírna odpadních vod

SFŽP – Státní fond životního prostředí

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

BRO – Biologicky rozložitelný odpad

BRKO – Biologicky rozložitelný komunální odpad

ČSN - Česká státní norma

ES- Evropské společenství

5. Legislativní východiska, popis problematiky

Komunitní kompostování umožňuje **zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech** a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů v § 10a (přesné znění v příloze č. 1 tohoto dokumentu). Jedná se o **prevenci vzniku odpadů**, kdy se rostlinné zbytky z území obce zkompostují a využijí ke hnojení veřejné zeleně.

Komunitní kompostování (dle § 10a zákona o odpadech) je systém sběru a shromažďování rostlinných zbytků z údržby zeleně a zahrad na území obce, jejich úprava a následné zpracování na zelený kompost. Jedná se o způsob předcházení vzniku odpadu, při kterém není nutné vést evidenci použitých materiálu. Zařízení se nezřizuje ve smyslu zákona č. 185/2001 Sb. o odpadech a není tedy zařízením pro nakládání s odpady ve smyslu § 14. Povinnosti vyplývající ze zákona o odpadech se na tato zařízení nevztahují. Obec může ve své samostatné působnosti, jako opatření pro předcházení vzniku odpadu, stanovit obecně závaznou vyhláškou obce systém komunitního kompostování a způsob využití zeleného kompostu k údržbě a obnově veřejné zeleně na území obce. Vzor obecně závazné vyhlášky, který vydalo ministerstvo vnitra, je uveden v příloze č. 2 tohoto metodického návodu. Bez vydání této obecně závazné vyhlášky není možné provozovat systém komunitního kompostování v souladu s § 10a zákona o odpadech. Tímto způsobem lze zpracovat pouze rostlinné zbytky z údržby zeleně a zahrad na území obce. **Produktem komunitního kompostování je výhradně zelený kompost, který může být využit k údržbě a obnově veřejné zeleně obce.** Jiné využití zeleného kompostu je možné pouze za splnění podmínek stanovených zvláštními právními předpisy (zákona o hnojivech). Především je nutné provést registraci u ÚKZÚZ a splnit všechny požadavky vyplývající ze zákona o hnojivech a jeho prováděcích právních předpisů.

Každá komunitní kompostárna by měla mít určenu odpovědnou osobu, která zodpovídá zejména za:

1. správný průběh procesu aerobního kompostování, včetně správné surovinové skladby, správné vlhkosti, teploty a struktury kompostovaného materiálu,
2. pořádek na komunitní kompostárně a v přilehlém okolí,
3. správné využití zeleného kompostu. (4)

Zřízení komunitní kompostárny se kromě zákona o odpadech řídí dalšími právními předpisy.

Při změně v území je to stavební zákon (**zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu**) a jeho prováděcí předpisy. Podrobnosti jsou uvedeny v kapitole 7.

Další právní předpisy: **zákon č. 500/2004 Sb., správní řád**, ve specifických případech upravuje postup správních orgánů, **zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**, ve znění pozdějších předpisů, pokud může být stavbou dotčena nějaká památka a **zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně**, ve znění pozdějších předpisů, pokud je v budoucí stavbě nějaké požární riziko, v případě komunitní kompostárny při umístění budovy (nebo buňky) pro obsluhu či skladu techniky.

V případě, že zelený kompost není používán pouze ke hnojení veřejné zeleně, může být registrován dle **zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech**, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů a **vyhlášky č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva**, ve znění pozdějších předpisů. Po registraci je možné ho uvádět do oběhu, lze jím hnojit zemědělskou půdu, prodávat ho zahrádkářům, zahradníkům, občanům. Více je uvedeno v kapitole 7.

V každém případě, a to i tehdy, když není pro komunitní kompostování provedena žádná změna v území, je nutné dodržet podmínku, aby při úpravě a kompostování zelených zbytků nedošlo k narušení složek životního prostředí nad míru stanovenou zvláštními právními předpisy.

Těmito předpisy se rozumí zejména:

- **Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách** a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcí předpisy. U tohoto zákona se jedná zejména o zajištění odtoku z kompostování plochy, nejlépe zachycení do jímky, aby nedošlo ke znečištění povrchových ani podzemních vod. Dle **vyhlášky č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami** a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků, ve znění pozdějších předpisů je nutné pro provoz kompostárny, v případě, že je odtok z plochy sveden do záchytné jímky, zpracovat havarijní plán z pohledu ochrany vod. Více je uvedeno v kapitole č. 5.

- **Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší** a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcí předpisy. Správným vedením procesu by měla být zajištěna eliminace nežádoucích emisí (metan, amoniak, pachové emise).

- **Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto zákona je třeba respektovat ochranu volně žijících živočichů a volně rostoucích rostlin, v případě existence chráněného území podmínky správy tohoto chráněného území.

- **Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu**, ve znění pozdějších předpisů. Pokud je pozemek veden jako zemědělský půdní fond, je třeba respektovat podmínky hospodaření na něm, před využitím tohoto pozemku k jiným účelům je nutné provést odnětí ze zemědělského půdního fondu (ZPF).

- **Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích** a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Pokud je stavba prováděna v blízkosti lesa, je nutné respektovat ochranné pásmo lesa. Pokud je stavební pozemek na lesní půdě, je nutné provést odnětí z pozemku určeného k plnění funkcí lesa (PUPFL).

- **Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví** a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcích předpisů. Týká se především používání hlučné techniky v blízkosti obydlí.

- **Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí**, ve znění pozdějších předpisů se na komunitní kompostování nevztahuje, stejně tak **zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci**, ve znění pozdějších předpisů. Komunitní kompostování není nakládáním s odpady, proto ho nelze zařadit do žádné z kategorií vyjmenovaných těmito zákony.

6. Typy komunitních/obecních kompostáren dle kapacity a způsobu provozování

V současné době vznikají na území ČR komunitní kompostárny, které jsou níže rozděleny dle kapacity zpracovaného materiálu. V případě komunitních/obecních kompostáren se nejedná o zpracování odpadu, ale o zákonem o odpadech upravený způsob předcházení vzniku odpadu- na zařízeních se nakládá s rostlinným materiálem. V takovém případě se tedy nejedná o zařízení ve smyslu ustanovení §14 odst. 1 zákona o odpadech a zařízení tedy nemá povinnost vést evidenci o využívání odpadů (pouze jako původce v případě, že nějaké odpady při jeho činnosti vznikají) a nemá ani ohlašovací povinnost ve smyslu ustanovení § 39 zákona o odpadech. Využívaný rostlinný materiál tedy není uváděn v ročním hlášení o nakládání s odpady.

1. Komunitní/obecní kompostárna o kapacitě do 150 t/rok zpracovaného materiálu

(to odpovídá obci do 500 – 1 500 obyvatel, spíše závisí na rozloze udržované veřejné zeleně a zahrad) – jedná se o kompostárnu, kterou provozuje obec a je nutné alespoň základní strojní vybavení a zajištění místa kompostování. Tato kapacita je odvozena od limitu pro malé zařízení podle §33b zákona o odpadech, se kterým je často nesprávně zaměňována. Tato kapacita je zvolena, protože se předpokládá, že takové množství zpracovaného materiálu má minimální negativní vlivy na životní prostředí a není třeba žádného zvláštního zajišťování místa proti těmto vlivům. Samozřejmě také záleží na místních podmínkách.

2. Komunitní/obecní kompostárna o kapacitě větší než 150 t/rok zpracovaného materiálu

(jedná se o obec/město větší než v bodu 1, záleží na rozloze udržované veřejné zeleně a zahrad) – jedná se o kompostárnu, kterou provozuje obec/město nebo subjekt jí/jím pověřený a svým charakterem se velice přibližuje kompostárnám provozovaným dle ustanovení § 14 zákona o odpadech. V tomto případě je doporučeno vodohospodářské zabezpečení kompostovací plochy a další opatření pro provozování a ochranu životního prostředí.

7. Výběr vhodného umístění komunitní/obecní kompostárny – stavební a územně plánovací hlediska, pohled stavebního úřadu a potřebná povolení, opatření

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech neupravuje náležitosti umístění a zabezpečení komunitní kompostárny. Tyto náležitosti v současnosti řeší místně příslušný stavební úřad v rámci územního/stavebního řízení, při změně využití území, případně jiném řízení řešícím umístění komunitní kompostárny jako stavby nebo plochy pro tento účel vyhrazené. Prioritou posuzování zařízení musí být vždy prověření souladu záměru s územním plánem a prověření souladu záměru z hlediska stavebního zákona.

Rozdělení dle kapitoly 6:

1. Komunitní/obecní kompostárna o kapacitě do 150 t/rok zpracovaného materiálu

Komunitní kompostování na volné ploše bez jakéhokoliv zabezpečení je možné v případě, že to místní podmínky dovolí a nedojde k ohrožení žádné složky životního prostředí. O tomto rozhodne v rámci koordinovaného stanoviska k realizaci záměru (stanovisko v rámci územního řízení) příslušný úřad obce s rozšířenou působností. Je třeba vyřešit soulad s územním plánem a využitím daného území dle katastru nemovitostí. Pro tuto kapacitu postačí plocha do cca 500 m². Je vhodné mít další prostory pro úpravu materiálu a hotového kompostu, případně pro uskladnění techniky. Vždy je vhodné volit pozemky, které nejsou v blízkosti vodních toků a ploch a také zdrojů podzemní vody. Pozemky by měly být rovné, nebo jen mírně svažité. Nejlepší jsou pozemky již zpevněné nebo vodohospodářsky zabezpečené, nesloužící k původnímu účelu – silážní žlaby, polní hnojiště, plochy a haly v průmyslových areálech, nevyužité plochy a haly v areálech zemědělských podniků. Pokud jsou společnosti stále funkční, je třeba zohlednit střet s např. veterinárními a hygienickými předpisy atd.

Územně plánovací informace

Dle **územního plánu** je třeba, aby zvolená plocha byla určena k danému využití. Při nejistotě je nutné požádat o územně plánovací informaci na **úřadu územního plánování (ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) stavebního zákona)**.

Postup a vzor žádosti o územně plánovací informaci je uveden ve **vyhlášce č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření**.

Žádost o územně plánovací informaci se podává na formulářích, jejichž obsahové náležitosti jsou stanoveny v přílohách č. 1 a 2 k této vyhlášce.

Žadatel k žádosti o územně plánovací informaci připojí ve dvou vyhotoveních situační výkres, jehož obsahové náležitosti jsou stanoveny v části B formuláře žádosti o územně plánovací informaci (přílohy č. 1 a 2 k této vyhlášce).

Výpis z katastru nemovitostí, odnětí ze ZPF, PUPFL

Dle **katastru nemovitostí** je nutné, aby druh pozemku také odpovídal využití, pokud se jedná o ZPF nebo PUPFL, je nutné provést odnětí ze ZPF nebo PUPFL. To se provádí na odboru životního prostředí místně a věcně pověřené obce s přenesenou působností nebo obce s rozšířenou působností.

Změna využití území

Rozhodnutí o **změně využití území** probíhá dle § 80 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Postup je stanoven ve **vyhlášce č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření.**

(1) Žádost o vydání rozhodnutí o změně využití území se podává na formuláři, jehož obsahové náležitosti jsou stanoveny v příloze č. 5 k této vyhlášce.

(2) K žádosti o vydání rozhodnutí o změně využití území žadatel připojí přílohy uvedené v části B formuláře žádosti o vydání rozhodnutí o změně využití území (příloha č. 5 k této vyhlášce) a dokumentaci podle přílohy č. 6 k této vyhlášce, která se zpracovává v rozsahu a podrobnostech s ohledem na podmínky v území a charakter navrhované změny.

(3) Grafické přílohy žádosti a dokumentace se přikládají ve dvou vyhotoveních, a není-li stavebním úřadem obecní úřad v místě změny využití území, ve třech vyhotoveních.

Změna v užívání stavby

V případě využití stavby původně užívané k jinému účelu je třeba provést **změnu v užívání stavby** dle § 127 stavebního zákona. Postup je stanoven v § 13 a 14 **vyhlášky č. 526/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu.**

Oznámení změny v užívání stavby se podává na formuláři, jehož obsahové náležitosti jsou stanoveny v příloze č. 6 k této vyhlášce. K oznámení se připojí přílohy uvedené v části B přílohy č. 6 k této vyhlášce.

V rozhodnutí o změně v užívání stavby se kromě označení stavby (dosavadní účel) a místo stavby včetně čísla popisného a vymezení nového účelu užívání stavby dále stanoví podmínky pro nový účel užívání stavby, kterými se zajistí ochrana veřejných zájmů, práv a oprávněných zájmů účastníků řízení a bezbariérové užívání stavby, pokud je právním předpisem vyžadováno.

Územní souhlas

Místo územního rozhodnutí může stavební úřad vydat podle § 96 stavebního zákona územní souhlas, a to na základě oznámení o záměru, pokud je záměr v zastavěném území nebo v zastavitelné ploše, poměry v území se podstatně nemění a záměr nevyžaduje nové nároky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu. Územní souhlas nelze vydat, obsahuje-li závazné stanovisko dotčeného orgánu podmínky, nebo je-li takovým závazným stanoviskem vyjádřen nesouhlas, nebo pokud záměr podléhá posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

Územní souhlas postačí v případech

- a) staveb, jejich změn a zařízení, která nevyžadují stavební povolení ani ohlášení podle § 103 odst. 1 a 2 (jedná se např. o oplocení, terénní úpravy apod.),
- b) ohlašovaných staveb, jejich změn a zařízení,
- c) staveb pro reklamu,
- d) staveb umístovaných v uzavřených prostorech existujících staveb, nemění-li se vliv stavby na okolí,
- e) úprav terénu, násypů a výkopů do 1,5 m výšky nebo hloubky, pokud nejsou větší než 300 m² a nehraničí s veřejnými komunikacemi a veřejnými prostranstvími nebo nedochází-li k nakládání s odpady,
- f) skladových, výstavních a manipulačních ploch do 200 m² mimo vrakovišť a skládek odpadu,
- g) změn druhu pozemku o výměře do 300 m²,
- h) změn staveb.

Územní rozhodnutí a stavební povolení

Při **plánování zabezpečené kompostárny** (zpevnění povrchu, oplocení, odvodnění do jímky, zázemí pro obsluhu, ...atd.) je třeba zažádat o územní rozhodnutí (dle § 86 stavebního

zákona) a následně o stavební povolení (§ 109 stavebního zákona) Více je popsáno u 2. typu komunitních kompostáren.

2. Komunitní/obecní kompostárna o kapacitě větší než 150 t/rok zpracovaného materiálu

Tato komunitní kompostárna se svým charakterem podobá kompostárně - zařízení pro nakládání s odpady podle § 14 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. Jelikož je omezena druhem zpracovávaného materiálu jen na zbytky z údržby zeleně a zahrad, není vzhledem k životnímu prostředí příliš ohrožující, ale svou kapacitou již může mít vliv na různé složky životního prostředí.

Pro tento typ komunitní kompostárny se doporučuje zabezpečení odtoku dešťové vody a výluhu z plochy, nejlépe zachycením do jímky. Při projektování systému odvodnění plochy se postupuje dle technických norem – ČSN EN 752 – Odvodňovací systémy vně budov, případně ČSN 75 6101 – Stokové sítě a kanalizační přípojky. Pro výpočet potřebné kapacity jímky na zachycení vody z kompostovací plochy lze také použít metodiku, která kromě intenzity srážek počítá také s odparem a množstvím vody zachycené v kompostu (5).

Dále je vhodné zabezpečit objekt proti vniknutí nepovolaných osob například oplocením. Potřeba budování zázemí pro obsluhu a skladu pro techniku vyplyne z konkrétního případu dle předpokládané doby přítomnosti obsluhy na zařízení a dostupnosti zázemí v prostorách obce nebo jí pověřeného subjektu. Pokud budou v prostoru komunitní kompostárny nějaké budovy, bude s velkou pravděpodobností třeba souhlasu hasičského záchranného sboru na základě požárně-bezpečnostního řešení stavby.

Náležitosti dle stavebního zákona budou následující:

Územně plánovací informace

Dle **územního plánu** je třeba, aby zvolená plocha byla určena k danému využití. Při nejistotě lze požádat o územně plánovací informaci na **úřadu územního plánování (§ 21 odst. 1 písm. a) stavebního zákona)**.

Postup a vzor žádosti o územně plánovací informaci je uveden ve **vyhlášce č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření**.

Žádost o územně plánovací informaci se podává na formulářích, jejichž obsahové náležitosti jsou stanoveny v přílohách č. 1 a 2 k této vyhlášce.

Žadatel k žádosti o územně plánovací informaci připojí ve dvou vyhotoveních situační výkres, jehož obsahové náležitosti jsou stanoveny v části B formuláře žádosti o územně plánovací informaci (přílohy č. 1 a 2 k této vyhlášce).

Výpis z katastru nemovitostí, odnětí ze ZPF, PUPFL

Dle **katastru nemovitostí** je nutné, aby druh pozemku také odpovídal využití, pokud se jedná o ZPF nebo PUPFL, je nutné provést odnětí ze ZPF nebo PUPFL. To se provádí na odboru životního prostředí místně příslušné obce s rozšířenou působností.

Územní rozhodnutí

Při **plánování zabezpečené kompostárny** (zpevnění povrchu, oplocení, odvodnění do jímky, zázemí pro obsluhu, ...atd.) je třeba zažádat o územní rozhodnutí (dle § 86 stavebního zákona). Podává se žádost o vydání **rozhodnutí o umístění stavby** dle **vyhlášky č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření**.

(1) Žádost o vydání rozhodnutí o umístění stavby se podává na formuláři, jehož obsahové náležitosti jsou stanoveny v příloze č. 3 k této vyhlášce.

(2) K žádosti o vydání rozhodnutí o umístění stavby žadatel připojí přílohy uvedené v části B formuláře žádosti o vydání rozhodnutí o umístění stavby (příloha č. 3 k této vyhlášce)

a dokumentaci podle přílohy č. 4 k této vyhlášce, která se zpracovává v rozsahu a podrobnostech s ohledem na podmínky v území a charakter stavby.

(3) Grafické přílohy žádosti a dokumentace se přikládají ve dvou vyhotoveních, a není-li stavebním úřadem obecní úřad v místě stavby, ve třech vyhotoveních.

Stavební povolení

Následně proces pokračuje žádostí o stavební povolení (§ 109 stavebního zákona). Žádost o stavební povolení dle § 110 stavebního zákona se podává na předepsaném formuláři, jehož obsahové náležitosti jsou stanoveny v příloze č. 2 k **vyhlášce č. 526/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu**. K žádosti se připojují přílohy uvedené v části B přílohy č. 2 k této vyhlášce.

V územním a stavebním řízení jsou **požadována vyjádření vlastníků sítí a orgánů státní správy**, které určuje místně příslušný stavební úřad, pokud to nevyplývá přímo z právních předpisů.

Potřebná **vyjádření z hlediska ochrany životního prostředí a veřejného zdraví** jsou uvedena v následující kapitole.

Podkladem pro stavební povolení je rovněž projektová dokumentace zpracovaná dle vyhlášky č. 499/2006 Sb. o dokumentaci staveb.

8. Potřebná povolení z hlediska vlivů na životní prostředí – od schvalovacích a dotčených orgánů ochrany ZPF, vody, ovzduší apod., potřebná povolení, stanoviska, opatření

Úprava a kompostování zelených zbytků musí být provozovány tak, aby nedošlo k narušení složek životního prostředí nad míru stanovenou zvláštními právními předpisy. Kompostovací proces musí být řízen tak, aby byl zajištěn aerobní mikrobiální rozklad organické hmoty bez vzniku zápachu a emisí metanu.

Z uvedené citace ze zákona č.185/2001 Sb., o odpadech nevyplývají žádné konkrétní požadavky na zabezpečení komunitní kompostárny proti negativním vlivům na životní prostředí.

K tomuto se v rámci územního řízení vyjadřuje odbor životního prostředí místně příslušné obce s rozšířenou působností (koordinované stanovisko), případně místně příslušná pobočka krajské hygienické stanice.

Ochrana vod – zabezpečení plochy

Vodohospodářské zabezpečení je třeba při projekci zvážit dle místních podmínek a celkové kapacity zařízení. Pokud se jedná o zařízení typu 2. dle rozdělení v kapitole 6, doporučuje se odtok dešťových srážek s výluhem z kompostovací plochy řešit, nejlépe zachycením do jímky – technické normy jsou uvedeny v předchozí kapitole.

Běžně je vyžadováno souhrnné vyjádření odboru životního prostředí místně příslušného úřadu obce s rozšířenou působností a z něj mohou vzejít podmínky pro konkrétní umístění komunitní kompostárny.

V některých případech se bude vyjadřovat správce povodí (blízkost vodního toku, záplavové území), případně správa chráněného území (území NP, CHKO, NPR, ... atd.).

Pokud bude na kompostárně nakládáno se závadnými látkami, tedy bude-li výluh z kompostu sveden do zachytivé jímky, bude třeba zpracovat havarijní plán dle **vyhlášky č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu**, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků, ve znění vyhlášky č. 175/2011 Sb. Náležitosti havarijního plánu jsou uvedeny v této vyhlášce. Havarijní plán schvaluje odbor životního prostředí místně příslušné obce s rozšířenou působností, v případě možnosti úniku závadných látek do vodního toku také správce povodí.

Ochrana zdraví obyvatel - hluková studie

Krajská hygienická stanice si může vyžádat také například hlukovou studii, pokud je zařízení umístěno v blízkosti zástavby a předpokládá se používání hlučné mechanizace (např. štěpkovač, drtič, ... atd.).

Ochrana ZPF

Pokud je pozemek ZPF nebo PUPFL, je nutné provést **odnětí ze ZPF nebo PUPFL** na místně příslušném odboru životního prostředí obce s rozšířenou působností. Je třeba podat žádost o vydání souhlasu s trvalým nebo dočasným odnětím **zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu** dle § 9 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF. V žádosti podle § 9 odstavce 4 žadatel uvede účel zamýšleného odnětí a zdůvodní, proč je navrhované řešení z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu, životního prostředí a u ostatních zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější. K žádosti připojí:

- a) údaje katastru nemovitostí o pozemcích, které jsou navrhovány k odnětí ze zemědělského půdního fondu, a dále výměry parcel nebo jejich částí a zakres navrhovaného odnětí v kopii katastrální mapy doplněné orientačním zákresem parcel z dřívější pozemkové evidence,
- b) výpis z katastru nemovitostí s vyznačením vlastnických, popřípadě užívatelských vztahů k dotčeným pozemkům,

- c) vyjádření vlastníků dotčených pozemků, popřípadě jejich nájemců k navrhovanému odnětí,
 - d) výpočet odvodů za odnětí půdy ze ZPF, nejde-li o odnětí, při kterém se odvody nepředepisují,
 - e) plán rekultivace, má-li být půda po ukončení účelu odnětí vrácena do ZPF nebo rekultivována zalesněním (osázením dřevinami nebo keři) či zřízením vodní plochy,
 - f) předběžnou bilanci skrývky kulturních vrstev půdy a návrh způsobu jejich hospodárného využití.
- Orgán ochrany ZPF může v nezbytných případech požadovat předložení dalších dokladů potřebných k posouzení žádosti.

Lesní zákon

Odnětí z PUPFL probíhá na základě **zákona č. 289/1995 Sb., o lesích**. Žádost o odnětí nebo o omezení podává orgánu státní správy lesů ten, v jehož zájmu má k odnětí nebo k omezení dojít. O odnětí nebo o omezení rozhodne ten orgán státní správy lesů, v jehož území se dotčené pozemky nebo jejich převážná část nacházejí.

Ochrana ovzduší

Nařízení vlády č. 615/2006 Sb., o stanovení emisních limitů a dalších podmínek provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, ve znění nařízení vlády č. 475/2009 Sb. a nařízení vlády č. 294/2011 Sb. (dále jen „nařízení vlády“), uvádí v příloze č.1 části III bodu 5.2. kromě kompostáren také zařízení na biologickou úpravu odpadů. Kompostárny a zařízení na biologickou úpravu odpadů jako zařízení k využívání biologicky rozložitelných odpadů a projektované kapacity rovné nebo větší než 10 t na jednu zakládku a zařízení k využívání BRO o projektované kapacitě větší než 150 t zpracovaného odpadu ročně jsou středními stacionárními zdroji znečištění ovzduší. Právní úprava ochrany ovzduší nerozlišuje kompostárny dle druhu zpracovaného materiálu. Pro komunitní kompostování o kapacitě vyšší než 150 t/ročně je nutné v rámci územního řízení zažádat odbor životního prostředí příslušného krajského úřadu o povolení umístění středního zdroje znečišťování ovzduší. Jako podklad je nutno vypracovat **rozptylovou studii a posudek dle zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší**, ve znění pozdějších předpisů.

9. Zajištění procesu kompostování na komunitní kompostárně z hlediska správného průběhu procesu, kvality výstupu a vlivů na životní prostředí

Kompostovací proces musí být řízen tak, aby byl zajištěn aerobní mikrobiální rozklad organické hmoty bez vzniku zápachu a emisí metanu.

a) Volba technologie

Nejpoužívanější způsob kompostování je technologie v pásových nebo plošných hromadách na volné ploše. Tato technologie je nenáročná na technologické vybavení a zároveň i způsobem provozování.

Dále mohou být provozovány polouzavřené nebo uzavřené technologie – tedy kompostování v boxech, reaktorech, kontejnerech, případně v plastových vacích.

Kompostovací proces na volné ploše

Technologie kompostovacího procesu na volné ploše je dána:

Typem překopávače:

1. tvar zakládky:

- pásové zakládky (mostové překopávače),
- plošné zakládky (překopávač kompostu – boční fréza).

2. velikost (rozměr) zakládky:

- malé zakládky o výšce kolem 1,5 m,
- velké zakládky o výšce 3 m.

Technologie kompostovacího procesu na volné ploše může být umístěna:

1. bez zastřešení:

- přímo na volné ploše nebo zemědělské půdě (§ 9 nařízení vlády č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv v aktuálním znění),
- zpevněná plocha nebo zpevněné polní hnojiště,
- vodohospodářsky zabezpečená plocha – zařízení kompostárny.

2. v hale:

- zpevněná plocha,
- vodohospodářsky zabezpečená plocha.

Malé zakládky je vhodné zakrývat speciální netkanou kompostovací textilií, která vytvoří v zakládce optimální prostředí pro správný kompostovací proces.

Textilie chrání zakládku:

- před vysycháním,
- vyplavováním živin,
- před UV paprsky, které ničí mikroorganismy.

Intenzivní kompostovací technologie

Zařízení pro intenzivní kompostování lze rozdělit do tří skupin:

- A/ polouzavřené kompostovací zařízení – polouzavřené boxy, žlaby,
- B/ uzavřené kompostovací zařízení – bioreaktory,
- C/ kompostování v PE-vacích.

A/ Polouzavřené kompostovací zařízení

Pro tento typ zařízení je charakteristickým znakem intenzivní průběh I. fáze kompostovacího procesu (termofilní fáze). Intenzivní provzdušnění a regulace vlhkosti vede ke zkrácení celé fáze.

Zařízení jsou investičně nákladná, a proto je nutno je dimenzovat právě jen na zdržnou dobu I. fáze kompostování. Dozrávání pak proběhne volným ložením kompostu na hromadách.

B/ Uzavřená kompostovací zařízení – bioreaktory

Technologicky se kompostování v bioreaktorech od předchozích polouzavřených systémů liší ve dvou základních principech:

- jde o zcela uzavřená zařízení kontejnerového typu ve tvaru boxu nebo válce, která jsou často tepelně izolována,
- přívod vzdušného kyslíku se realizuje provzdušňováním kompostované vrstvy odspodu.

Tato zařízení mohou pracovat buď v režimu vsádkovém, tzn. že se naplní a vsádka se po potřebnou dobu provzdušňuje, nebo v režimu kontinuálním, kdy se kompost reaktorem posunuje a denně jeho část opouští reaktor na výstupním konci a tomu odpovídající část je nutno na vstupním konci navézt. Za intenzivního provzdušňování se I. fáze kompostování zkrátí na 5 – 7 dnů (podle kompostovaných surovin). Kompost po krátkodobé fermentaci nemá charakter vyzrálého kompostu s vytvořenými humusovými látkami, musí se proto nechat ještě 2 – 4 týdny uzrávat, většinou opět na volných plochách.

C/ Kompostování v PE-vacích

Speciální technologií kompostování je technologie kompostování v PE-vacích. Jde o kompostování s využitím PE-vaků, známých z oblasti konzervace a uskladnění objemných krmiv, avšak upravených pro kompostovací proces (odlišné barevné provedení povrchové vrstvy, síla stěny fólie atd.).

PE-vaky jsou plněny připravenou surovinovou zakládkou pomocí speciálního stroje. Pro zajištění aerobního procesu je plnicí stroj uzpůsoben k souběžnému vkládání PE-hadice do vaku při jeho plnění, která je v pravidelných rozestupech opatřena otvory zajišťujícími rovnoměrný přívod vzduchu do celého profilu vaku, a to pomocí ventilátoru s časovacím mechanismem. Během kompostovacího procesu je prováděno předepsané monitorování. Po ukončení kompostování je kompost z PE-vaku vyjmut a podle potřeby dále upraven. (2)

b) Volba kapacity provozu a výroby

Kapacita se počítá na základě analýzy produkčního potenciálu zelených zbytků v dané obci. Vychází se při tom zejména z rozlohy udržovaných ploch veřejné zeleně a zahrad občanů. Počet obyvatel obce může sloužit jako orientační vodítko pro odhad kapacity, doporučuje se však přesnější analýza vycházející z praktických zkušeností nebo rozloh zeleně. Pro výpočet se používají koeficienty výtěžnosti 4,5 – 16,5 t/ha za rok (1). Přesná hodnota závisí zejména na počtu sečí a intenzitě hnojení a zalévání zeleně. Plochy fotbalových hřišť mohou mít výtěžnost až 25 t/ha za rok.

Výpočet množství vyrobeného zeleného kompostu lze spočítat z množství zpracovaného materiálu na vstupu. Platí vztah, že vyrobeného kompostu je cca 2/3 hmotnosti vstupního materiálu (1). Skutečnost závisí hlavně na vlhkosti a charakteru kompostovaného materiálu.

c) Popis průběhu procesu

Samotný proces kompostování probíhá na ploše k tomu určené. Tedy dle kapacity zařízení a místních podmínek na zpevněné ploše spádované do záchytné jímky nebo na pouze zpevněné vyhrazené ploše. Suchý materiál (nad 40 % sušiny) může být přechodně skladován – doporučuje se, aby byl k dispozici při náozeu čerstvého materiálu o vyšší vlhkosti, který hrozí nadměrným výluhem a zápachem, pro okamžité namíchání zakládky optimálních vlastností. Nehomogenní materiál (zejména větve, suchá dlouhá tráva a rostlinné stonky) je třeba před použitím nadrtit.

Účelem zařízení kompostárny je zpracování biologicky rozložitelného materiálu řízeným aerobním procesem kompostování. Do zakládek je materiál ukládán dle receptury (poměr

jednotlivých komponentů za dodržení správné vlhkosti a poměru C:N).

Materiál je překopáván překopávačem kompostu, případně nakladačem, k zajištění homogenizace a aerobního prostředí v zakládkách. Hromady mohou mít trojúhelníkový nebo lichoběžníkový průřez o rozměrech dle použité mechanizace. Zakládky kompostu mohou být zakryty speciální geotextilií, která zajišťuje udržení správného mikroklimatu a eliminuje vliv povětrnostních faktorů.

Zakládky jsou pravidelně překopávány.

Při kompostování není třeba používat žádné biopreparáty ani biostimulátory. Kompostovací proces je zajištěn dodržáním správného poměru živin C : N 30 - 35 : 1, vlhkosti 40 – 65 %, obsahu organických látek min. 25 % a zajištěním aerobních podmínek. Základní parametrem kontroly je teplota – její průběh od začátku do konce kompostovacího procesu indikuje aktivitu mikroorganismů a jejich výkonnost, intenzitu rozkladu a účinnost technologie (hygienizace zakládek). (2)

d) Řešení nakládání s odpady

Odpadem je pouze materiál vytříděný při kompostovacím procesu (příměsi zeleného materiálu přivezeného na komunitní kompostárnu). Tyto složky znečištění (sklo, plasty, nerozložitelné příměsi) je nutné předat v souladu s požadavky zákona o odpadech osobě oprávněné k dalšímu nakládání s nimi.

Množství odpadu vzniklého při kompostování závisí na zdroji kompostovaného materiálu. Při údržbě obecní zeleně se mezi zelené zbytky mohou dostat např. igelitové sáčky a PET lahve. Při svozu zelených zbytků ze zahrad občanů se vlivem nekázně mohou objevit jakékoliv složky znečištění charakteru komunálního nebo objemného odpadu. Z dosavadních zkušeností s tříděním v obcích vyplývá, že podíl nečistot ve svezeném biologicky rozložitelném materiálu je max. 1%. Záleží na velikosti obce, systému svozu a době provozování svozu zelených zbytků.

Při kompostování v PE-vacích vznikají jako odpad také použité PE-vaky, se kterými je nutno nakládat v souladu s požadavky zákona o odpadech.

V rámci provozu vlastní komunitní kompostárny vznikají odpady. S nebezpečnými nebo ostatními odpady musí provozovatel nakládat ve smyslu zákona o odpadech.

e) Řešení ochrany ovzduší

Snižování emisí je dosaženo dodržáním správné technologie kompostování, zejména správného poměru živin, vlhkosti a především pravidelným překopáváním. Výrazně se tak sníží emise amoniaku, methanu a pachových látek. Při správném zrání se uvolňuje především CO₂ a vodní pára.

Zakrytím zakládek kompostovací textilií se omezí případné úlety TZL při nepříznivých povětrnostních podmínkách. Emise TZL při překopávání se snižují udržováním optimální vlhkosti materiálu, případně skrácením přímo během překopávky.

Technická podmínka provozu: Vnášení TZL do ovzduší je třeba snižovat a vyloučit v maximální míře, která je prakticky dosažitelná, tj. na všech místech a při operacích kde dochází k emisím TZL do ovzduší a s ohledem na technické možnosti používat dle povahy procesu vodní clony, skrácení, odprašovací nebo mlžící zařízení.

f) Řešení ochrany stavby před vniknutím nepovolaných osob

Areál komunitní kompostárny je vhodné oplotit, případně jinak zajistit před vniknutím

nepovolaných osob. Je to zejména z důvodů prevence návozu materiálů a odpadů, které na komunitní kompostárnu nepatří, mimo dobu přítomnosti obsluhy.

g) Personální zajištění provozu kompostárny

Pro provozování komunitní kompostárny je potřebná dle kapacity:

- 1 osoba na částečný úvazek při kapacitě kompostárny do 150 t/rok zpracovaného materiálu. Vhodné je zkombinovat pracovní náplň této osoby s dalšími činnostmi v obci (např. údržba zeleně, úklid komunikací, obsluha sběrného dvora, obsluha ČOV, ...atd.), jelikož se jedná o sezónní činnost a pracovní vytížení na kompostárně bude nerovnoměrné.
- 1 osoba na plný úvazek při kapacitě kompostárny cca 1000 t/rok. Při této kapacitě bude v sezóně zaměstnán plně jeden pracovník, ve špičkách je třeba počítat i s případnou výpomocí, v zimě (mimo kompostování sezónu) bude pracovník nevytížen.
- 1 a více osob na plný úvazek při kapacitě kompostárny větší než 1000 t/rok. Pracovní vytížení závisí na kapacitě kompostárny, technologii a organizaci práce. Také je třeba počítat se zimním útlumem.

h) Dokumentace provozu komunitní kompostárny

Doporučuje se vést na komunitní kompostárně provozní deník se záznamy o provozních operacích, evidencí přijatého materiálu a hotového kompostu (množství stačí odhadem). Dále je vhodné zaznamenávat průběh procesu, tedy měření teplot, složení a případnou závlahu zakládek.

Tyto záležitosti jsou důležité pro bezproblémový provoz zařízení, uplatnění produktu a případné kontroly SFŽP, pokud je zařízení spolufinancováno, nebo jinými orgány státní správy.

10. Možnosti využití výstupu komunitního/obecního kompostování

Využití zeleného kompostu je možné k údržbě a obnově veřejné zeleně na území obce. Veřejnou zelení se rozumí parky, lesoparky, sportoviště, dětská hřiště a veřejně přístupné travnaté plochy v intravilánu obce.

Doporučené využití zeleného kompostu

- a) Před zavedením komunitního kompostování se doporučuje provést výpočet produkce kompostu a ověřit dostatečné plochy k aplikaci zeleného kompostu za účelem údržby a obnovy veřejné zeleně.
- b) Zelený kompost k údržbě veřejné zeleně obce se doporučuje používat v dávkách do 30 tun původní hmoty/ha (3 kg/m²) a tuto aplikaci opakovat nejdříve za tři roky od předchozí aplikace.
- c) Při zapravení do půdního profilu o hloubce 5 – 10 cm může být jednorázová dávka až 100 tun původní hmoty/ha. Další dávku lze provést nejdříve za osm let.
- d) Při zapravení do půdního profilu o hloubce větší než 10 cm může být jednorázová dávka až 200 tun původní hmoty/ha. Další dávku lze provést nejdříve za deset let.
- e) Doporučují se však dávky nižší, neboť tyto hraniční dávky budou více stimulovat růst zeleně a množství určené ke zpracování bude narůstat.

Jiné využití zeleného kompostu je možné v souladu se zákonem č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů. Toto využití vyžaduje registraci kompostu jako hnojiva, kterou provádí Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, který k této činnosti má zmocnění ze zákona o hnojivech.

Proces registrace má zákonem jednoznačně stanovené požadavky. Bez jejich splnění nelze registrace dosáhnout. Registrované hnojivo je definováno výrobkem s konkrétní technologií, ověřenou zdravotní nezávadností a zaručeným limitním obsahem rizikových prvků. Registrované hnojivo lze uvádět do oběhu, tím se rozumí nabízení hnojiv a statkových hnojiv k prodeji nebo jinému způsobu převodu, jejich prodej nebo jiný způsob převodu (např. bezúplatné předání, darování) a skladování za účelem prodeje nebo jiného způsobu převodu. Uváděním hnojiv do oběhu se také rozumí jejich nabízení formou inzerce v médiích včetně internetu.

Do oběhu smějí výrobci, dovozci a dodavatelé uvádět pouze hnojiva, která:

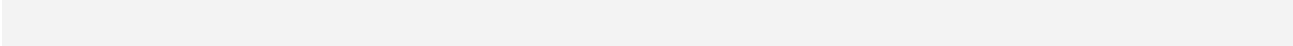
- a) jsou registrována podle tohoto zákona nebo jsou hnojivem ES
- b) neohrožují úrodnost půdy ani zdraví lidí nebo zvířat
- c) nepoškozují životní prostředí
- d) splňují požadavky na jejich označování, balení a skladování, stanovené tímto zákonem
- e) nejsou znehodnocena.

O registraci hnojiva rozhoduje ÚKZUZ na základě žádosti.

Žádost o registraci hnojiva obsahuje:

- a) jméno, příjmení a pobyt žadatele, případně identifikační číslo, jde-li o fyzickou osobu, nebo obchodní jméno, sídlo, případně právní formu podnikání a identifikační číslo, jde-li o právnickou osobu,
- b) údaje o výrobcí v rozsahu písmene a), je-li žadatelem dovozce nebo dodavatel,
- c) název hnojiva, jeho druh, popřípadě i typ,
- d) obsah jednotlivých součástí hnojiva, včetně obsahu rizikových prvků a rizikových látek; u živin též jejich formu a rozpustnost,
- e) zrnitost a jemnost mletí hnojiva,
- f) hmotnost hnojiva, popřípadě objem,

g) rozsah a způsob použití hnojiva a podmínky jeho skladování,
h) popis výrobního postupu včetně výčtu surovin použitých k výrobě hnojiva,
Při podání žádosti musí žadatel uhradit správní poplatek ve výši 3000 Kč.
Žadatel je povinen poskytnout ÚKZUZ potřebné vzorky hnojiva či umožnit jejich odběr a poskytnout další podklady a informace nezbytné pro registrační řízení.
Splňuje-li hnojivo požadavky stanovené tímto zákonem a odpovídá-li typu uvedenému ve vyhlášce, ÚKZUZ vydá rozhodnutí o registraci nejpozději do 60 dnů ode dne, kdy mu byla žádost doručena.
Registrace netypových hnojiv probíhá na základě podnikové normy. (2)

11. Příklady častých chyb a nejasností

V této kapitole jsou uvedeny některé chyby a nejasnosti, ke kterým v praxi poměrně často dochází, aby bylo možné se jich v budoucnu vyvarovat.

1) Zaměňování pojmu komunitní kompostárna a malé zařízení.

Komunitní kompostování je prevence vzniku odpadů, nejedná se tedy o nakládání s odpady. Podmínky tohoto způsobu kompostování se řídí §10a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů.

Malé zařízení je nakládání s odpady, a to v množství do 150 t/rok vstupních bioodpadů a řídí se §33b zákona o odpadech a vyhláškou č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady.

2) Komunitní kompostování pokládáno za nakládání s odpady.

Viz bod 1). Na komunitní kompostárnu se nevztahují požadavky, které se týkají zařízení nakládajících s odpady.

3) Od koho lze přijmout materiál na komunitní kompostárnu?

Na komunitní kompostárnu dle znění §10a zákona o odpadech lze přijmout rostlinné zbytky z údržby zeleně a zahrad na území obce.

Znamená to tedy, že lze přijímat rostlinné zbytky z údržby zeleně na území obce, rostlinné zbytky ze zahrad občanů obce, ale i rostlinné zbytky od dalších subjektů (např. fyzické osoby oprávněné k podnikání, právnické osoby), pokud jsou tyto zbytky z území obce. Nelze přijímat rostlinné zbytky z domácností. Podrobnosti a podmínky příjmu materiálu na komunitní kompostárnu obec upraví vyhláškou.

4) Kam lze aplikovat vzniklý zelený kompost?

Zelený kompost smí sloužit k údržbě a obnově veřejné zeleně na území obce. K jiným účelům využití musí být registrován dle zákona o hnojivech.

To znamená, že využití na hnojení zahrad občanů obce smí být zelený kompost využit pouze po registraci dle zákona o hnojivech.

5) Je komunitní kompostárna středním zdrojem znečištění ovzduší?

Kompostárny a zařízení na biologickou úpravu odpadů jsou zařízení k využívání biologicky rozložitelných odpadů a projektované kapacity rovné nebo větší než 10 t na jednu zakládku a zařízení k využívání BRO o projektované kapacitě větší než 150 t zpracovaného odpadu ročně jsou středními stacionárními zdroji znečištění ovzduší. Právní úprava ochrany ovzduší nerozlišuje kompostárny dle druhu zpracovaného materiálu.

12. Použitá literatura a související právní předpisy

(1) Hřebíček J., Kalina J., Tomek J., Projektování nakládání s bioodpady v obcích, nakladatelství Littera, 2010, ISBN: 978-80-85763-56-0

(2) Hejátková K., a kol., Kompostování přebytečné travní biomasy, ZERA, o.s., 2007, ISBN: 80 – 903548 – 6 – 6

(3) Hejátková K., a kol., Metodika správné kompostářské praxe, ZERA, o.s., 2008

(4) Metodický návod o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady podle stávajících právních předpisů, MŽP, 8.12.2008

(5) SLEJŠKA, Antonín, VÁŇA, Jaroslav: Expertní systém pro kompostování : Chci vypočítat potřebný objem jímky pro kompostárnu. *Biom.cz* [online]. 2005-11-30 [cit. 2011-09-27]. Dostupné z WWW: <<http://expert.biom.cz/kompost.stm>>. ISSN: 1801-2655.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech)

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 615/2006 Sb., o stanovení emisních limitů a dalších podmínek provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv v aktuálním znění

Vyhláška č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků, ve znění vyhlášky č. 175/2011 Sb.

Vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb

Vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření

Vyhláška č. 526/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu.

ČSN EN 752 – Odvodňovací systémy vně budov

ČSN 75 6101 – Stokové sítě a kanalizační přípojky

Příloha č. 1: Přesné znění §10a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

§ 10a

(1) Pro účely této části zákona se rozumí

- a) komunitním kompostováním - systém sběru a shromažďování rostlinných zbytků z údržby zeleně a zahrad na území obce, jejich úprava a následné zpracování na zelený kompost,
- b) zeleným kompostem - substrát vzniklý kompostováním rostlinných zbytků,
- c) veřejnou zelení - parky, lesoparky, sportoviště, dětská hřiště a veřejně přístupné travnaté plochy v intravilánu obce.

(2) Obec může ve své samostatné působnosti, jako opatření pro předcházení vzniku odpadů, stanovit obecně závaznou vyhláškou obce systém komunitního kompostování a způsob využití zeleného kompostu k údržbě a obnově veřejné zeleně na území obce.

(3) Úprava a kompostování zelených zbytků musí být provozovány tak, aby nedošlo k narušení složek životního prostředí nad míru stanovenou zvláštními právními předpisy. Kompostovací proces musí být řízen tak, aby byl zajištěn aerobní mikrobiální rozklad organické hmoty bez vzniku zápachu a emisí metanu.

(4) Jiné využití zeleného kompostu, než je uvedeno v odstavci 2, je možné pouze za splnění podmínek stanovených zvláštními právními předpisy 15a).

15a) Například zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha č. 2: Vzor obecně závazné vyhlášky obce, kterou se stanoví systém komunitního kompostování a způsob využití zeleného kompostu k údržbě a obnově veřejné zeleně na území obce

OBEC

Obecně závazná vyhláška

obce.....

č. /,

kterou se stanoví systém komunitního kompostování a způsob využití zeleného kompostu k údržbě a obnově veřejné zeleně na území obce

Zastupitelstvo obce se na svém zasedání dne usnesením č. usneslo vydat na základě § 10a odst. 2 zákona c. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s §10 písm. d) a § 84 odst. 2 písmeno h) zákona č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku:

Čl. 1

Sběr a shromažďování rostlinných zbytků

Rostlinné zbytky z údržby zeleně a zahrad na území obce v období od do ... lze

Var. I a) předávat pověřené osobě provádějící pojezdový sběr vždy v měsíci

Var. II b) odkládat do kontejnerů přistavených v jednotlivých částech obce vyjmenovaných v příloze této vyhlášky

Var. III c) předávat v komunitní kompostárně v (uvést místo)

(Lze použít všechny varianty společně nebo i další v obci vhodné)

Čl. 2

Způsob využití zeleného kompostu

Obec využívá zelený kompost k údržbě a obnově veřejné zeleně v obci.

Čl. 3

Účinnost

Tato obecně závazná vyhláška nabývá účinnosti dnem

Podpis

.....
Titul, jméno, příjmení
místostarosta

Podpis

.....
Titul, jméno, příjmení
starosta

Vyvěšeno na úřední desce dne:

Sejmuto z úřední desky dne:

Příloha č. 3: Příklady různých typů komunitních kompostáren z praxe

1) Komunitní kompostárna pro obec (městys) s 2100 obyvateli

Kapacita zpracování: 500 t/rok (množství vyrobeného kompostu cca 300 t/rok)

Plocha kompostárny: - zpevněná živičná plocha svedená do jímky 800 m²
- zpevněná plocha z hutněné drti – manipulační plocha 954 m²

Kompostárna je oplocena.

Druh pozemku dle katastru: ostatní plocha

Využití území je v souladu s územním plánem.

Navržená technika:

- traktor s čelním nakladačem (jako energetický a manipulační prostředek)
- traktorový překopávač (pro homogenizaci a provzdušnění materiálu)
- štěpkovač (úprava dřevní hmoty pro kompostování)
- síto (úprava hotového kompostu)
- teploměr a vlhkoměr (pro sledování procesu)
- čerpadlo a hadice (pro vlhčení kompostu)

Požadované podklady pro územní řízení:

- Dokumentace dle vyhlášky č. 503/2006 Sb.
- Vyjádření krajské hygienické stanice
- Souhrnné stanovisko odboru životního prostředí obce s rozšířenou působností
- Stanoviska vlastníků sítí (el., plyn, voda, telekomunikační společnosti)
- Souhlas vlastníků sousedních pozemků
- Souhlas obce, na jejímž katastrálním území se stavba nachází

Požadované podklady pro stavební povolení:

- Projektová dokumentace dle vyhlášky č. 499/2006 Sb.

Komunitní kompostování upraveno obecně závaznou vyhláškou.

Využití výstupu (kompostu):

- hnojení veřejné zeleně
- po registraci hnojení zemědělské půdy, zahrad občanů

2) Komunitní kompostárna pro město se 17 000 obyvateli

Kapacita zpracování: 1500 t/rok (množství vyrobeného kompostu cca 1000 t/rok)

Plocha kompostárny: - zpevněná živičná plocha 2000 m² svedená do jímky
- celková plocha 2500 m²

Kompostárna je oplocena, je zde umístěna unimobuňka pro obsluhu a sklad techniky.

Druh pozemku dle katastru: orná půda, lesní půda

Využití území je v souladu s územním plánem.

Navržená technika:

- Traktor s čelním nakladačem (jako energetický a manipulační prostředek)
- traktorový překopávač (pro homogenizaci a provzdušnění materiálu)
- drtič (úprava dřevní hmoty pro kompostování)
- síto (úprava hotového kompostu)
- teploměry a vlhkoměry (pro sledování procesu)
- čerpadlo a hadice (pro vlhčení kompostu)
- váha, počítač, evidenční software

Zařízení je vybaveno již podle požadavků na kompostárny jako zařízení dle §14 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech.

Požadované podklady pro územní řízení:

- Dokumentace dle vyhlášky č. 503/2006 Sb.
- Vyjádření krajské hygienické stanice
- Vyjádření hasičů (na základě požárně bezpečnostního řešení)
- Odnětí ze ZPF a PUPFL (vydává odbor životního prostředí obce s rozšířenou působností)
- Souhlas se stavbou v ochranném pásmu lesa (do 50 m) – vydává odbor životního prostředí obce s rozšířenou působností
- Souhrnné stanovisko odboru životního prostředí obce s rozšířenou působností
- Umístění středního zdroje znečišťování ovzduší (i když dle platné legislativy není požadováno)
- Stanoviska vlastníků sítí (el., plyn, voda, telekomunikační společnosti)
- Žádost o připojení odběrného místa elektrické energie (k tomu elektro projekt)
- Souhlas vlastníků sousedních pozemků
- Souhlas obce, na jejímž katastrálním území se stavba nachází
- Vyjádření odboru dopravy k napojení komunikace

Požadované podklady pro stavební povolení:

- Projektová dokumentace dle vyhlášky č. 499/2006 Sb.

Komunitní kompostování upraveno obecně závaznou vyhláškou.

Využití výstupu (kompostu):

- hnojení veřejné zeleně
- po registraci hnojení zemědělské půdy, zahrad občanů

3) Komunitní kompostárna pro obec s 800 obyvateli

Kapacita zpracování: 145 t/rok (množství vyrobeného kompostu cca 100 t/rok)

Plocha kompostárny: - více vhodných ploch na území obce

Druh pozemků dle katastru: ostatní plocha

Využití území je v souladu s územním plánem.

Technika pro kompostování:

- traktor s čelním nakladačem (jako energetický a manipulační prostředek)
- štěpkovač (úprava dřevní hmoty pro kompostování)
- síto (úprava hotového kompostu)
- velkoobjemové kontejnery
- traktorový nosič kontejnerů

Požadované podklady pro žádost o vydání rozhodnutí o změně využití území:

- Dokumentace dle vyhlášky č. 503/2006 Sb.
- Souhrnné stanovisko odboru životního prostředí obce s rozšířenou působností
- Stanoviska vlastníků sítí (el., plyn, voda, telekomunikační společnosti)

Komunitní kompostování upraveno obecně závaznou vyhláškou.

Využití výstupu (kompostu):

- hnojení veřejné zeleně
- po registraci hnojení zemědělské půdy, zahrad občanů.